

Feixes de Monistrol

Gaià

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Prop del mas Obradors i de Sant Pere de Monistrol, sector oest del terme de Gaià
Emplaçament	De Galera camí Serrat de l'Àliga (N-E) fins el mas Roca, seguir 200 m i camí S-W i després E 400 m
Alçada:	401
Coordenades:	
Latitud:	41.91949
Longitud:	1.89519
UTM Est (X):	408386
UTM Nord (Y):	4641427

Classificació

Número de fitxa	08090 - 39
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Medieval Visigot
Segle	V-XI
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Número inventari	CCAA 14209
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08089A003000380000YU
Fitxes associades:	
Tina de ca l'Obradors 2	
Tina de ca l'Obradors 1	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana

Descripció

En aquest indret, amb una àmplia feixa molt propera al mas Obradors i a l'església d'origen preromànic de Sant Pere de Monistrol, hi ha les restes d'un poblat d'època visigòtica i d'un mas alt-medieval (ja d'època comtal) que està associat amb una possible ferreria. Uns 140 m a l'oest hi ha una necròpolis datable a la segona meitat del segle VII; és a dir, també d'època visigòtica. Les excavacions que s'hi han efectuat han permès identificar dues ocupacions de diferents èpoques que se sobreposen o conflueixen parcialment en un mateix espai. La fase més antiga correspon a l'Antiguitat tardana fins a l'Alta Edat Mitjana, i s'associa preferentment a l'època visigòtica. D'aquesta fase s'han localitzat dues habitacions contigües, de planta rectangular, amb murs fets amb pedres desbastades per les cares vistes, els quals formarien un sòcol sobre el qual s'aixecaria una estructura i una coberta feta amb materials peribles. El tancament sud està construït amb grans blocs de pedra sorrenca que correspondrien a la fase inicial de l'assentament. A uns metres d'aquestes estructures es localitza un gran recinte delimitat per dos murs (a est i sud) i per la mateixa roca natural (a nord i est). A partir del material arqueològic que s'hi ha localitzat i de dues datacions de ràdiocarboni les restes es poden situar (de manera encara provisional) entre els segles V-VII dC. Una segona fase del jaciment correspon a l'Alta Edat Mitjana (segles IX-XI). D'aquest període s'han trobat un conjunt d'estructures d'emmagatzematge que podrien relacionar-se amb algun mas o assentament rural d'aquesta època. Es tracta de tres sitges i dues foses, que es troben excavades en els estrats que amortitzen la fase anterior, visigòtica. De l'habitatge o mas pròpiament se n'ha localitzat una habitació de forma rectangular bastida amb murs de pedres lligades amb fang. Els materials apareguts en els estrats d'amortització associats a les sitges han donat una cronologia que va entre els segles IX i XI. Entre ells cal destacar un fragment de sitra (un petit calder on es portava l'aigua beneïda). Cal dir que en les darreres campanyes d'excavació han sortit nous elements, que encara no s'han fet públics, i que han permès delimitar millor el recinte visigòtic, així com també una petita tomba perinatal, un fogar o un forn de pa. D'altra banda, en un punt situat a llevant del camp (anomenat sector 2) es va posar al descobert un nucli que podria correspondre a una ferreria. O això és el que sembla deduir-se en base a l'estat actual de la recerca, que no ha finalitzat. Cal dir que al voltant de l'església de Sant Pere s'han trobat abundants fragments d'escòries, un indicatiu que avalaria la hipòtesi d'un lloc dedicat a l'activitat metal·lúrgica.

Observacions:

Aquest jaciment també ha estat denominat també com a Sant Pere de Monistrol

Història

Aquest assentament s'ha de relacionar amb el topònim de Monistrol de Gaià, l'origen del qual s'inicia a l'Antiguitat Tardana i indica l'existència de petits nuclis monàstics que possiblement van perdurar durant l'Alta Edat Mitjana, però segurament no més enllà de la conquesta comtal i el repoblament d'aquests territoris, entorn del segle VIII-IX. Llavors n'hauria quedat només el record i el nom. Concretament, tenim documentat el topònim Monasteriolo referit a aquesta vall ja l'any 982. L'església de Sant Pere de Monistrol, més particularment, apareix documentada per primera vegada l'any 992. Al segle XIII consta com a parròquia de "Monistrol de Gaià" (1284). Segurament a causa de la despoblació del segle XIV va perdre la condició de parròquia per quedar integrada en la de Gaià. L'església medieval va ser quasi totalment reformada el segle XVIII, concretament el 1796 segons indica una inscripció sobre el portal. Pel que fa al jaciment arqueològic, va ser localitzat durant una campanya de prospeccions l'any 2002

dirigida per Ramon Martí en diversos municipis del Bages dins el projecte "Prospeccions als Monistrols del Bages". Tenia com a objectiu aclarir l'origen del topònim Monistrol i verificar si es tractava inicialment de punts de defensa d'època islàmica. Queda clar, per tant, que almenys en aquest cas no és així, sinó que el topònim està associat, com hem dit, a algun petit monestir d'època visigòtica, una tesi que ja sostenia anys enrere Albert Benet i que sembla confirmar-se també en altres llocs propers, per exemple a Monistrol de Rajadell. El 2008 van iniciar-se les campanyes d'excavacions a les Feixes de Monistrol, a la zona nord del jaciment, dirigides per Crístian Folch i Jordi Gibert. S'integraven dins d'un projecte de recerca sobre l'organització i la defensa del territori en el moment de transició a l'època medieval, i les va promoure el grup de recerca OCORDE i la Universitat Autònoma de Barcelona. Els anys 2010-2011 s'hi van fer noves excavacions dins el mateix projecte. Aquesta vegada els treballs es van centrar en el sector 2 (que ocupa la part de llevant del camp) i també en la necròpolis del mas Obradors. El bienni 2012-2013 es van realitzar noves campanyes, també localitzades a les Feixes i a la necròpolis. Cal dir, però, que els treballs de recerca arqueològica no es donen encara per finalitzats i, per tant, algunes de les conclusions aquí exposades són provisionals.

Bibliografia

- BADIA, Josep M (2016). "Història", Gaià, t'estimo. Reviu Gaià, Grup de Recerca, Gaià, p. 51.
- ARBERÀ, J.; DAURA, A.; PARDO, D. "Noves descobertes de necròpolis medievals als municipis de Cardona, Clariana de Cardener i Navàs". Butlletí del Patronat de Museus de Cardona, núm. 2, Cardona (setembre 1983), p. 35-36.
- FOLCH, C (2005). "El poblament al nord-est de Catalunya durant la transició a l'Edat Mitjana (segles V - IX dC)". Annals de l'Institut d'Estudis Gironins, [Girona] XLVI, p.37-65.
- FOLCH, C. "La cerámica de la Alta Edad Media en Catalunya (siglos VIII-IX). El estado de la cuestión". Arqueología y Territorio Medieval. 12.2, p. 237-254.
- MARTÍ, Ramon (2005). "La defensa del territori durant la transició medieval". I Congrés de Castells a la Mediterrània Nord-Occidental. Arbúcies, 5-7 de març. Arbúcies.
- MARTÍ, Ramon (2006). "Del fundus a la parrochia. Transformaciones del poblamiento rural en Catalunya durante la transición medieval.". SÉNAC, PH. Villa I: De la Tarraconaise à la Marche Supérieure d'al-Andalus (IVe-XIe siècle). Les habitats ruraux, CNRS / Université de Toulouse-Le Mirail. Toulouse, p. 145-165.

